

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2021 r.

Pozycja 74

POSTANOWIENIE z dnia 2 lutego 2021 r. Sygn. akt Ts 97/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] Sp. z o.o. z siedzibą w K. o zbadanie zgodności:

art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 21 sierpnia 2019 r., tj. wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469), w zakresie, w jakim „nakłada na osoby prawne ubiegające się o zwolnienie od kosztów sądowych, obowiązek wykazania możliwości finansowych współników lub akcjonariuszy, w tym możliwości uzyskania od nich kwot koniecznych do pokrycia kosztów toczącego się postępowania”, z art. 7 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 czerwca 2020 r. (data nadania), spółka [...] Sp. z o.o. z siedzibą w K. (dalej: skarżąca) – reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru – wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Nakazem zapłaty z 17 września 2013 r. Sąd Okręgowy w W. nakazał skarżącej zapłacić na rzecz strony powodowej kwotę 378 081,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 15 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, a także koszty postępowania (w tym koszty zastępstwa prawnego). Po rozpoznaniu sprzeciwu skarżącej Sąd ten w wyroku z 20 grudnia 2018 r. (sygn. akt [...]) orzekł analogicznie jak w nakazie zapłaty.

Od wyroku z 20 grudnia 2018 r. skarżąca wniosła apelację wraz z wnioskiem o zwolnienie jej z obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji w wysokości 18 905 zł. Do wniosku został załączony bilans skarżącej za 2019 r. oraz wyciąg z jej rachunku bankowego.

Postanowieniem z 31 maja 2019 r. (sygn. akt [...]) referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w W. oddalił wniosek skarżącej. W jego ocenie „przedstawione przez wnioskodawczynię [skarżącą] dokumenty nie stanowią wystarczającej podstawy do udzielenia zwol-

nienia od kosztów sądowych, gdyż obrazują jedynie wycinek sytuacji majątkowo-finansowej strony, co uniemożliwiło referendarzowi sądowemu ocenę, w jakim zakresie pozwana [skarżąca] jest w stanie ponosić koszty sądowe w sprawie”, a także „nie należało tracić z pola widzenia faktu, że przy ocenie zdolności spółki w ponoszeniu kosztów sądowych pod uwagę brane są nie tylko właściwości spółki, ale także możliwości finansowe jej współników lub akcjonariuszy, w tym możliwości uzyskania przez nich kwot koniecznych do pokrycia kosztów toczącego się postępowania”.

Na powyższe orzeczenie skarżąca wniosła skargę, po której rozpoznaniu Sąd Okręgowy w W., postanowieniem z 5 sierpnia 2019 r. (sygn. akt [...]), utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego. Zdaniem Sądu „referendarz sądowy zasadnie uznał, iż pozwana [skarżąca] nie spełnia warunków do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych, a argumentacja zawarta w uzasadnieniu skargi nie podważyła skutecznie stanowiska referendarza sądowego. Treść skargi na orzeczenie referendarza sądowego stanowi jedynie polemikę z argumentacją zaprezentowaną w zaskarżonym orzeczeniu, które zostało wydane bez naruszenia przepisu art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych”.

2. Zdaniem skarżącej art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 21 sierpnia 2019 r., tj. wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469), narusza wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadę praworządności oraz konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej).

3. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 28 lipca 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 19 sierpnia 2020 r.) skarżąca – na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) – została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

- przesłanie pełnomocnictwa szczególnego wraz z czterema kopiami;
- udokumentowanie daty doręczenia wskazanego w skardze ostatecznego orzeczenia;
- dołączenie poświadczonych za zgodność z oryginałami wszystkich załączników skargi;
- poinformowanie, czy od ostatecznego orzeczenia wniesiono nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału 24 sierpnia 2020 r. (data nadania), skarżąca wykonała powyższe zarządzenie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 21 sierpnia 2019 r., tj. wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469). Przepis ten miał wówczas następujące brzmienie:

„Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie”.

Przytoczony wyżej przepis został zakwestionowany w zakresie, w jakim „nakłada na osoby prawne ubiegające się o zwolnienie od kosztów sądowych, obowiązek wykazania możliwości finansowych wspólników lub akcjonariuszy, w tym możliwości uzyskania od nich kwot koniecznych do pokrycia kosztów toczącego się postępowania”. Jako wzorce kontroli skarżąca powołała zaś art. 7 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna powinna zostać przekazana do rozpoznania merytorycznego, gdyż została sporządzona w imieniu skarżącej przez adwokata (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK), zaś skarżąca:

- wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2019 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i niezaskarżalne;

- prawidłowo określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);

- wskazała, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);

- przedstawiła uzasadnienie sformułowanych przez nią zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

W tym stanie rzeczy – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – należało postanowić jak w sentencji.